

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Secvnda. An hæc propositio: Pater & filius diligunt creaturas
Spiritu sancto, vera sit in proprio, ac formali sensu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

ad modum formæ denominans. Secundò admisso terminum actionis esse formam quoad actum denominandi præcisè, dico denominationem illam esse aliquo modo intrinsecam & aliquo modo extrinsecam, formaliter autem & propriè extrinsecam. Et quamvis Spiritus S. neque sit adiacens neque representet, habet tamen aliquid maius adiacentia, scilicet identitatem essentialem & inexistentiam personalem in Patre & Filio, & ab utroque procedit ut terminus vtriusque dilectione productus: & consequenter ut amor & nexus amorum, ut latè superius explicauimus. Quod igitur efficit in verbo representatio, hoc idè præstat nexus in Spiritu S. quo ad effectum denominandi.

Obi. 6.

Contra eandem partem argum. Rada, sed eius argumenta, vel cum prædictis coincidunt, vel manifestè falsas habent consequentias, ut est illud spirare solam productionem notionalem dicit, diligere notionaliter non ita; quia respectu ad rem amatam importat; ergo Spiritus S. non magis significatur ut coniunctus actui per verbum diligere, quam per verbum spirare. Respond. enim falsam esse consequ. & oppositum manifestè ex illo antecedente deduci, ut patet ex dictis.

Solut.

Obi. 7.

Simile etiam est illud. Neutralitas verbi spectat tantum ad modum significandi secundum Calet. & non ad rem significatam; Ergo saltem verbum neutrum quo ad modum significandi non importat actionem. Falsa est enim consequentia, & eius oppositum sequitur ex antecedente scilicet verbum neutrum quo ad modum significandi non importat actionem, cum tamen non prohibeatur illam secundum se significare.

Solut.

Obi. 1. cõs. 2. concl.

CONTRA secundam conclus. sunt argumenta Dur. & Scoti, quæ refert & soluit Zumel. quæ tamen eadem sunt cum argumentis notatis contra primam conclusionem. Contra eandem conclus. & vltimam argum. Torres. Primò. Illa propositio est propria in aliquo sensu, quæ facit illum sensum iuxta propriam & germanam significationem terminorum, ex quibus constat: At illa propositio non est huiusmodi; Ergo &c. Probatur minor; quia diligere sua propria significatione non significat producere amorem aut Spiritum S. Ergo &c. Antec. probatur; quia verè diligit qui non producit amorem, sed illum habet longo tempore antea productum; & ut quis diligit, requiritur ut amor prius producat. Resp. falsam esse minorem. Ad probationem negatur antecedens loquendo de diligere notionaliter, aut etiam de diligere creato. Ad probationem dico, cum qui diligit, semper producat actu amorem, cum non possit esse amor sine actu secundo dilectionis: sicut neque verbum sine actuali intellectu: neque prius est amor quam dilectio, ut est in fieri & quasi via ad terminum; quamvis non intelligatur perfecta nisi producta per eam termino, ut explicauimus in q. 27. a. 3.

Solut.

Obi. 2.

Secundò. Si Deus de solo in mente nostra produceret amorem, nos amore illo diligeremus, & non produceremus illum: & viceuersa, Deus produceret illum amorem, & non diligeret: Igitur diligere secundum naturam & germanam significationem non significat producere amorem aut Spiritum S. atque adeò cum diligere notionaliter sumitur à S. Thom. non utitur hoc verbo propriè in sua significatione. Respond. casum in conditionali propositum esse impossibi-

Solut.

lem & implicare contradictionem. Nam de ratione operationis vitalis, & eius termini intrinseci est, ut sit ab intrinseco principio vitali: & ideo eo casu posito sequuntur contradictoria, nimirum nos amorem illum producere; quia vitalis actus seu terminus eius intrinsecus est: & nos illum producere; quia infunderetur à Deo.

Tertio contra exemplum de florere utitur argumentum Scoti & Aureoli, à Capr. & Cai. soluto; & addit prius natura arborem producere flores quam florere; quod manifestè falsum est; nam ipsa floris productio, est floritio.

Quartò. Dicere verbo non est formaliter producere verbum, sed verbo manifestare conceptus: Ergo nec diligere est spirare amorem. Resp. falsum esse antec. ut in q. 27. ostendimus cumulatè.

CONTRA tertiam conclusionem argumentatur Zumellus. Primò. S. Thom. hic apertè dicit, quod hic diligere sumitur notionaliter, sicut dicere sumitur notionaliter, dicendo Pater dicit se verbo. Secundò. Quia diligere sumitur pro diligere productiuo; Ergo pro diligere notionali. Tertio. Quia dilectio notionalis non est talis, nisi ut coniuncta notioni personæ producentis: sed hoc modo sumitur hic diligere; Ergo &c. Resp. his

argumentis probari sumi à D. Th. diligere notionaliter, non tamen præcisè. Nam sicut in hac propositione, Pater dicit se verbo, sumitur dicere notionaliter, non tamen præcisè; quia significatur etiam ordo ad obiectum importatum per illum accusatiuum, se, qui ordo est ad essentiam in verbo inclusam secundum rationem representatiui: ita in hac propositione, Pater & Filius diligunt se, & creaturam Spiritu S. diligere sumitur notionaliter, sed non præcisè; quia in illo accusatiuo se, & creaturam, significatur obiectum dilectionis, ad quod habet ordinem diligere ratione amoris essentialiter inclusi, ut ante diximus: Vnde etiam ipse Zumel. fatetur in verbo, diligere, non exprimi solum habitudinem notionalem, sed etiam essentialem simul.

CONTRA quartam conclusionem est argumentum Suar. quod adduximus contra primam conclusionem ex cuius solutione facile soluntur alia quædam similia apud Capreol. & alios.

CONTROVERSIA SECUNDA.

An hæc propositio: Pater & filius diligunt creaturas Spiritu sancto, vera sit in proprio, ac formali sensu.

SCOTVS in 1. distinct. 32. quæst. 2. ad vlt. ar. Sententiam quem sequitur Rada controu. 17. ad 3. Doctorem existimat prædictam propositionem esse falsam.

Torres in sine commentarij huius articuli putat eam esse veram in hoc sensu, videlicet: Pater & Filius dum diligunt creaturas, producant Spiritum S. quia scilicet ab æterno producant Spiritum Sanctum & diligunt creaturas. Eandem sententiam sequitur Zumel. super hoc artic. in sine.

Suarez lib. 11. cap. 3. in sine duo dicit. Primum. Sicut verbum licet absoluta necessitate non representet creaturas futuras, tamen ex suppositione, quod futuræ sunt necessariò representat

illas, quia verbum necessariò procedit aptum ad repræsentandas creaturas etiam existentes: ita Spiritus S. necessariò includit proportionalem relationem, vt scilicet quamuis necessariò non oporteat creaturas diligere, si tamen creaturæ diligendæ sunt à Deo, illo eodem amore diligendæ sunt, quo procedit Spiritus S. Est ergo vera secundum Suarez. illa propositio in hoc sensu: Pater & Filius diligunt creaturas Spiritu S. id est Pater & Filius diligunt creaturas, quæ diligendæ sunt eodem amore, quo procedit Spiritus S. secundum eius dictum est. Hæc propositio non est satis propria, nec vsurpanda sine sufficienti declaratione.

Vasquez *disp. 152. cap. 2.* reiecto modo dicti S. Thom. *in 1. dist. 32. q. 1. a. 3.* qui est etiam D. Bonau. & Marsilij, eadem distinctione, sentit dictam propositionem esse veram de creaturis tam futuris, quam possibilibus, sumendo diligere notionaliter: quia scilicet Spiritus S. tanquam terminus productus per dilectionem, non solum habet respectum producti ad Patrem & Filium, sed etiam respicit obiecta secundaria amoris, sicut ipsa dilectio notionalis. Deinde notat dilectionem notionalem liberè referri ad creaturas, ad quas si futura non essent, posset non terminari.

Sed aliam prædictis longè diuersam habet sententiam D. Th. *in dist. 22. dist. primi sent.* Ad cuius euidenciam.

Resolutio.
Veram esse
dictam pro-
positionem,
sive sum-
tur diligere
essentiali-
ter, sive no-
tionaliter.

Sciendum est primò ex eodem S. D. *infra. q. 45. art. 6.* Diuinas personas secundum rationem suæ processionis habere causalitatem respectu creationis rerum; quoniam Deus est causa rerum per suum intellectum, & voluntatem: sicut artifex rerum artificiarum. Artifex autem per verbum intellectu conceptum, & per amorem suæ voluntatis ad aliquid relatum operatur; itaque similiter etiam Deus Pater operatus est creaturam per suum verbum, quod est filius, & per suum amorem qui est Spiritus S. Hoc igitur modo processionem personarum sunt rationes productionis creaturarum, quatenus essentialia claudunt attributa, quæ sunt scientia & voluntas. Hæc ferè ad verbum D. Thom. qui *in 1. loco superius allegato*, eidem innitens fundamento ait processionem diuinarum personarum esse quandam originem processionis creaturarum; eo quòd omne primum in aliquo genere sit causa eorum, quæ sunt post; quamuis efficientia creaturarum essentia communi attribuatur. Igitur Spiritus sanctus secundum rationem suæ processionis, qua procedit vt amor, ratio est & origo processionis creaturarum à Deo; nam diuinus amor effectiuus est esse & bonitatis create.

Secundo considerandum est ex eodem Angelico nostro Doctore, eadem *dist. & art.* in illa propositione verbum, *diligere*, dupliciter sumi posse scilicet essentialiter, & notionaliter: & si vtrouis modo sumatur diligere, vera est propositio, sed est diuersa ratio veritatis. Nam si diligere sumatur essentialiter: in ipso dilectionis verbo designabitur efficientia totius Trinitatis: ex hoc enim res producuntur in esse, quòd Deus vult eis hoc bonum, quòd est esse: idem autem est velle bonum, quòd amare. In ablatiuo autem, quo significatur persona Spiritus sancti designabitur (inquit Sanct. Doctor) ratio efficientia, non ex parte efficientis, puta patris

Quomodo
Spiritus S.
fit ratio ef-
ficientia re-
rum.

A & filij, sed ex parte rerum effectuarum, quarum rationem & originem diximus esse duplicem personarum processionem, verbi scilicet & amoris, modo superius exposito; & erit sensus: Pater & filius diligunt creaturas Spiritu sancto, id est produciunt creaturas, & ratio productionis est spiritus sanctus. Ad cuius euidenciam considerandum est, nullam in Deo personam habere rationem principij respectu alicuius essentialis; vnde falsa communiter à Theologis asseritur illa propositio à D. August. retractata: Pater est sapiens sapientia genita; quia scilicet sapientia patris non dependet à filio; ergo neque Spiritus sanctus habet rationem principij in patre & filio quo ad dilectionem essentialem, qua diligunt creaturas; sic enim haberet Spiritus sanctus respectum causalitatis formalis ad Patrem & filium; quorum dilectio à Spiritu sancto veluti formali principio dependeret. Sed quemadmodum in egressu artificiorum duplicem consideramus processum: alterum ipsius artis ab artifice, quatenus per actum intellectus eius sibi conceptionem format; alterum artificiatorum ab arte concepta; sic in processu voluntatis duo contemplamur, videlicet exitum amoris ab amante, & exitum rei datæ per amorem ab ipso amante. Igitur, si primum attendamus exitum, qui est amoris ab amante, Spiritus sanctus qui est amor productus, se habet ad Deum diligentem creaturas vt effectus, siue quod est à principio, sicut & verbum. Sed quo ad alterum exitum, scilicet rei datæ per amorem ab amore, se habet Spiritus sanctus vt principium, creatura verò vt effectus, modo superius expresso.

Si verò diligere sumatur notionaliter verbum *diligunt*, non importabit ex principali intentione habitudinem efficientia respectu creaturæ, sed principaliter denotabit rationem huius efficientia ex parte rerum effectuarum; & consequenter dabit intelligere habitudinem efficientia; & erit sensus: Pater & Filius diligunt creaturam Spiritu sancto id est spirant amorem personalem, qui est ratio omnis liberalis collationis factæ à Deo creaturæ, vt ibidem inquit sanct. Thom. Eandem doctrinam breuius continet responsio *ad 3. argumētum.*

Tertio observandum est, cum dicitur Pater & Filius diligunt creaturas Spiritu sancto, non significari Spiritum sanctum procedere per amorem creaturarum formaliter; sicut non significatur filium procedere ex cognitione creaturarum formaliter, cum dicitur. Pater dicit creaturas verbo suo. Nec in responsione ad tertium id exprimit S. Thom. quamuis dicat Patrem diligere se & omnem creaturam Spiritu sancto: in quantum Spiritus sanctus procedit vt amor bonitatis primæ, secundum quam pater amat se & omnem creaturam: sicut Pater dicit se & omnem creaturam verbo quod genuit, in quantum verbum genitum sufficienter repræsentat Patrem & omnem creaturam. Iam enim diximus, ex hoc modo loquendi non significari processionem verbi à cognitione creaturarum formaliter. Igitur nec ex illo denotatur Spiritum sanctum procedere ex amore creaturarum formaliter, sed materialiter tantum. Et idè non est hic necessaria illa quaestio, quam tractat Suarez *lib. 11. de Trin. cap. 2.* videlicet ex quarum rerum amore Spiritus sanctus procedat.

Spiritus san-
ctus procedere
ex amore
creaturarum
formaliter
provi in Deo
sum, & quo
ad eam ef-
ficientia, no
autè quo ad
earum exis-
tentiam.

Tamen aduerte posse creaturas à nobis tripliciter considerari. *Primò*, vt sunt eminenter in Deo tanquam in primo ente & causa earum productiua: quo essendi modo ait D. Augult. creaturas in Deo esse creatrices essentias. *Secundò* possunt considerari quo ad earum essentias & habitudines prædicati ad subiectum: quomodo dicuntur esse possibili secundum se: quia contradictionem non implicat eas produci & esse. *Tertiò* possunt à nobis concipi vt actu productæ & existentes in aliqua temporis differentia. De creaturis primo modo consideratis certum est Spiritum S. ex earum amore procedere: Sicut certum est illum procedere ex amore Dei, qui est esse per essentia, continens eminenter vniuersa creata & creabilia. Si verò secundo modo considerentur creaturæ, dubitant recentiores; num ex earum amore procedat Spiritus S. & in oppositas diuiduntur sententias. Partem affirmantem sustinet Vasquez, negantem amplectitur Suarez. Nos supra *quæst. 20. & alibi* nostrum de hac difficultate iudicium significauimus dicentes Deum creaturas vt possibili diligere necessariò, sicut amat Deus necessariò suam omnipotentiam. Bonum enim omne, quod à libera Dei voluntate non dependet, necessariò diligit Deus. Constat autem creaturas secundum suas essentias vt sic, & secundum esse possibile vt sic non dependere à libera Dei voluntate; cum rerum essentia & earum esse possibile vt possibile consistat in habitudine necessaria terminorum, siue rationum formalium, ex quibus integratur & explicatur cuiuslibet rei natura. Cum itaq; Spiritus ex amore necessariò & naturali procedat, necesse est etiam ex amore creaturarum possibilem quæ naturaliter à Deo diliguntur, emanare.

Soluitur obiectio.

Nec obstat, quod Deus nihil extra se amat necessariò; quia dictum hoc intelligendum est de simpliciter entibus, quorum est habere propria existentiam in aliqua durationis differentia, qualem non habent entia possible, quæ nec simpliciter entia dicenda sunt. Et cum nullam habeant in seipsis sed in Deo tantum existentiam, & eorum essentia ex ipso esse per essentiam quadam ratione dependeat, vt supra *q. 16. & alibi* declarauimus: consequens est omnem dilectionis & diligibilitatis necessitatem, ad ipsum esse per essentiam & Dei bonitatem infinitam referendam esse, vt primam & sufficientem rationem omnis diligibilis & dilectionis. Igitur formaliter & simpliciter loquendo, sola diuina bonitas necessariò diligitur. Extenditur tamen quodammodo siue secundum quid, diuina dilectionis necessitas ad possible, quatenus necessitatem essendi in tali esse scilicet quidditatiuò à Deo suo modo participant. Diliguntur autem à Deo hæc possible non secundum esse tantum, quod habent in Deo, sed secundum proprias essentias, vt ad proprias existentias, nõ actu sed possibiliter ordinatas; vult enim Deus rebus possible hoc bonum, quod est esse earum, vt possibile.

Soluitur obiectio 1a.

Nec oppositum docuit S. Thom. sed solum affirmat in *quæst. 20. art. 2.* Deum amare omnia existentia, & amorem Dei esse infundentem & createntem bonitatem: nostrum autem prouocari ex rerum bonitate vera vel æstimata. Intendit enim S. Doct. hæc duo. Primum est. Omnia existentia à Deo diligi. Secundum. Rerum existentiam à Deo creari; non tamen affirmat, si verba eius considerentur attentè, in omnibus rebus à Deo dilectis existentiam cau-

A fari. Sed ait nullam esse rem existentem, cuius esse non sit à Deo causatum; quamuis etiam dici posset D. Thomam loqui de dilectione entium simpliciter, quorum est proprie & simpliciter diligi; nam quæ possible tantum sunt, sicut simpliciter entia non sunt, ita nec simpliciter; sed quodammodo diliguntur à Deo. Et ex his soluuntur obiecta Suar. in *dist. 2. cap.*

Obiectarum Suarezij. Iohannes.

Si denique sermo sit de creaturis, prout existunt in aliqua temporis differentia, distinguendum est. Amor enim quo Deus diligit creaturas, vel sumitur materialiter vel formaliter; Si materialiter, certum est Spiritum Sanctum ex amore procedere, quo Deus diligit, creaturas; quia scilicet eodem actu, quo Pater & Filius liberè diligunt creaturas, producant Spiritum S. quomodo videntur loqui Torres & Zume. Sed quæstio nostra est de amore creaturarum formaliter sumpto, prout scilicet ad creaturas vt obiecta secundaria liberè volita terminatur. de quo supra Cai. *quæst. 34. a. 3. ad argumentum Scoti* dixit, ex eo non procedere Spiritum S. Vbi nos etiam plura diximus ad hunc locum maxime pertinentia. Sufficiet nobis hoc vnicum argumentum. Actus omnes naturales diuinarum personarum prius intelliguntur terminari, quam liberi. Sed generatio & spiratio, sunt actus naturales: dilectio verò creaturarum est actus liber: ergo prius intelliguntur actus generationis & spirationis ad genitum & spiratum terminati, quam dilectio ad creaturas; ergo non potest Spiritus S. processio esse ex amore creaturarum vt sic. Maior probatur; quia naturalia priora sunt liberis in Deo; nam liberè dicuntur actiones quæ liberè terminantur ad creaturas: hæc verò communes sunt omnibus personis. Igitur præsupponunt diuinarum personarum processiones, vt ex eis iam completis inferuntur processio creaturarum per liberum diuinæ bonitatis amorem. Vnde paulò ante diximus cum D. Thom. processiones Filij & Spiritus S. esse rationes & origines processions creaturarum.

Quomodo verò procedat Spiritus S. ex amore diuinitatis, & mutua dilectione Patris & Filij, & etiam ipsius Spiritus S. & spirationis ipsius, declarat & probat cumulatiè Suarez in *dicto cap. 2.* ad quem lectorem remittimus. Ex dictis sequuntur tres conclusiones.

PRIMA CONCL. Hæc propositio, Pater & Filius diligunt creaturas Spiritu S. vera est siue diligere sumatur essentialiter siue notionaliter.

Conclusio nes deducit. &c. & probata.

SECUNDA CONCL. Spiritus S. procedit ex amore creaturarum possibilem formaliter.

TERTIA CONCL. Spiritus S. non procedit ex amore creaturarum existentium in aliqua temporis differentia.

Ob. cont. 1a. concl.

E CONTRA primam conclud. argum. Vasq. Non potest dici spiritus S. ratio processions creaturarum, nisi per appropriationem, idque valde improprie; ergo non est admittenda dicta propositio, sumendo diligere essentialiter, & exponendo illam, vt exponitur à S. Thom. Antecedens probatur; quia ratio producendi creaturas est vnitas essentia: pluralitas verò personarum ex parte principij ad eam per se non pertinet. Resp. primò, in processione Spiritus Sancti tria considerari, scilicet actum amandi tribus personis communem, & relationem processions Spiritus Sancti, & processionem ipsam ex actu amandi & relatione quasi integratam. Primum est ratio absolute producendi creatur-

Solut.

ras, siue efficientiæ earum, non tantum ex parte A rerum effectuarum sed etiam ex parte ipsius efficientis. Secundum non est ratio producendi, sed proprietas individualis talis processionis, & forma constitutiua talis personæ procedentis, nimirum Spiritus S. Tertium autem est id, quod est ratio producendi, siue ratio efficientiæ ex parte rerum effectuarum, non ex parte efficientis; nam actus essentialis in processione clausus, & si concipi possit ad modum egredientis ab agente, non est tamen realiter egrediens, sed idem realiter quod ipsum agens: eo modo, quo in diuinis essentia idem est, quod persona. Et ideo talis actus non est processio realis, sed ipsa processio passiuè sumpta realiter est egrediens, & consequenter est & dicitur realis. Et quia quod est primum in aliquo genere, causa est ceterorum eiusdem generis: idcirco processio realis amoris in Deo, qua prima est in genere processionum, quæ ex Deo sunt per actum voluntatis & amoris, causa est illarum omnium, quasi ad modum vniuoci: non ex parte efficientis, ob supra dictam causam; quia scilicet dependentiam haberent causalitatis formalis Pater & Filius à Spiritu S. & eius processione; igitur est earum causa tantum ex parte rerum effectuarum: non ut efficiens propriè sed ut efficiendi ratio; ex parte tamen rerum effectuarum, & ut origo & ut exemplar. Quamuis enim absolute ratio efficiendi sit essentia, ratio tamen efficiendi tali modo, siue secundum talem rationem scilicet ut processio respectu processionum ad extra, quasi ad modum vniuoci propria est diuinæ processionis, secundum quam procedit amor personalis, in quo est ratio omnis amabilis, & ipsa est etiam exemplar omnis processionis creaturarum à Deo: non solum ratione amoris essentialis inclusi, sed etiam ratione clausæ relationis. Nam sicut de diuina paternitate dicitur Eph. 3. *ex qua omnis paternitas in celo, & in terra nominatur*: ita dici posset de filiatione, & de amore procedente, & de generatione amoris processionem, ex diuina scilicet filiatione, amore, generatione & amoris processionem omnem in terra nominari filiationem, amorem, generationem & processionem amoris. Ad arg. igitur respondeo, in Spiritu Sancto & eius processionem non attendi solam appropriationem, sed propriam etiam rationem realis processionis, ut realis processio est. Vnde falsum est antecedens. Ad cuius probationem iam dictum est essentiam esse rationem efficiendi absolute: processionem autem esse rationem efficiendi tali modo siue ratione, ad modum scilicet agentis vniuoci, ut scilicet processio realis sit causa processionis realis. Non est autem realis in Deo processio sine relatione: immò relatio ad modum actionis siue passionis significata est ipsa processio, ut ait S. D. infra q. 41. a. 1. & alibi. Secundo dico, supposita in Deo personarum pluralitate, eam per se pertinere ad principium creaturarum; quâuis absolute loquendo, in conceptu primæ causæ ut sic, non includatur pluralitas suppositorum.

CONTRA secundam conclusionem sunt argumenta Suarez. superius tacta & soluta.

QVAESTIO XXXVII.

De nomine Spiritus sancti, quod est donum, in duos articulos diuisa.

Consequenter queritur de dono.
Et circa hoc queruntur duo.

Primo, Vtrum donum possit esse nomen personale.

Secundo, Vtrum sit proprium Spiritus Sancti.

Ordo articulorum huius questionis.

CLARVS est duorum huius questionis articulorum ordo. Prius enim queritur id, quod est commune doni prædicatum: an scilicet possit esse nomen personale? deinde quod speciale est, inuestigatur: an scilicet sit proprium nomen Spiritus Sancti.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum donum sit nomen personale.

AD Primum sic proceditur. Videtur, quod donum non sit nomen personale. Omne enim nomen personale, importat aliquam distinctionem in diuinis. Sed nomen doni non importat aliquam distinctionem in diuinis. Dicit enim Augustinus * 15. de Trinit. quod Spiritus sanctus ita datur, sicut Dei donum, ut etiam seipsum det, sicut Deus. Ergo donum non est nomen personale.

2. Præterea. Nullum nomen personale conuenit essentia diuina. Sed essentia diuina est donum, quod pater dat filio, ut patet per Hyl. * 8. de Trin. ergo donum non est nomen personale.

3. Præterea. Secundum Dam. † nihil est subiectum, aut seruens in diuinis personis. Sed donum importat quandam subiectionem, & ad eum cui datur, & ad eum à quo datur. Ergo donum non est nomen personale.

4. Præterea. Donum importat respectum ad creaturam. Et ita videtur de Deo dici ex tempore. Sed nomina personalia dicuntur de Deo ab æterno, ut pater & filius. Ergo donum non est nomen personale.

Sed contra est, quod August. * dicit 15. de Trin. Si- cut corpus carnis, nihil aliud est, quam caro: sic donum Spiritus sancti nihil aliud est quam Spiritus sanctus. Sed Spiritus sanctus est nomen personale. Ergo & donum.

Respond. Dicendum, quod in nomine doni importatur aptitudo ad hoc, quod donetur. Quod autem donatur, habet aptitudinem, vel habitudinem, & ad id à quo datur, & ad id cui datur. Non enim daretur ab aliquo nisi esset eius, & ad hoc alicui datur, ut eius sit. Persona autem diuina dicitur esse alicuius, vel secundum originem, sicut filius est pater, vel in quantum ab aliquo habetur. Habere autem dicimur id, quo libere possumus vri vel frui, e vt volumus. Et per hunc modum diuina persona non potest haberi, nisi à rationali creatura Deo coniuncta. Alia autem creatura moueri quidem possunt à diuina persona, non tamen sic, quod in potestate earum sit frui diuina persona, & uti effectu eius. Ad quod quandoque pertingit rationalis creatura, ut puta cum sic sit particeps diuini verbi, & procedentis amoris, ut possit liberè Deum vere cognoscere, & rectè amare. Vnde sola creatura rationalis potest habere diuinam personam. Sed ad hoc, quod sic eam habeat, non potest pro-